

כ"ה

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ו ן ב פ ר ש ת ה ט ב ר ע  
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ  
יוצא לאור ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער  
הסתדרות נשי מזרחי אמריקה

שמיני (תשי"ד) פרק ט'

א.א.ב. ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר

רש"י ד"ה קח לך

השוה לדברי רש"י אלה:

רש"י ויקרא ט"ז ד' ד"ה כחנת בד קדש ילבש  
במדבר י"ט כ"ה " אל אלעזר הכהן

ומקשין מפרשי רש"י משני מקומות אלה על מקומנו: והלא  
"אין קטיגור נעשה סניגור"

1. הסבר מהי הקושיה ומה מלבנה ?

ומביא הרא"ם בשם יש אומרים: מפני שהחוטאים בדבר אחד ונזופים  
בו אין מדרכם שישתמשו באותו דבר ואפילו שיוכירוהו  
בפיהם כל עוד שלא נחכפר להם עון, מפני שעל ידו  
שהוא משתמש בו או מזכירו בפיו, נזכר עונו ולכן  
בהכרח כשהם רואים את אהרן עכשו שהוא מקריב העגל  
שחטא בו ואינו ירא פן יזכור עונו, נודע להם  
שבדאי נחכפר עון העגל.

ומוסיף הרא"ם: "ואין זה נכון".

2.א. הסבר מלשוננו של רש"י לפסוקנו ש"אין זה נכון".

3.א. השוה לדברי רש"י כאן את דבריו בראשית י"ב ד"ה  
לך לך ונסה ליטב את קושיחנו בעזרת דבריו שם.

ב. ב. ויאמר אל אהרן קח לך עגל

רמב"ן

נצטוו משה רבנו בקרבנות הללו כמו שאמר בסוף (פ' ו') "זה  
הדבר אשר צוה ה' תעשו" ואם לא נזכר זה וכן (שמות ט"ז ל"ב)  
"זה הדבר אשר צוה ה' מלא העומד...". וכן (בראשית ל"א י"ג)  
"אנכי חאל בית אל", ספר יעקב זה ואם לא נזכרה האמירה לו.  
וכבר הראיתין בפירוט של מצות הפסח כאלה רבות.

1. מה קשה לרמב"ן בפסוקנו ?

2. היכן נמצא קשי זה שוב בפרשת שמיני (פרק י') ?

3.א. למה לא יפרשנו במקום השני בפרק י' כאשר יפרשנו כאן ?

4. היכן מצינו בלמודנו בשנה זו קשי ממין זה וישונו  
ברמב"ן בספר שמוח ?

5. למה יביא הרמב"ן כסיוע לפרושו שמות ט"ז ל"ב ולא יביא  
שמות ט"ז ט"ז הקודם לו בפרק ?

ג. ד. כי היום ה' נראה אליכם

רש"י ד"ה כי היום ה' נראה

טד"ל

"...וטעמו על ירידת האט מן השמים, כי  
אמנה כל נס ניכר וגלוי הוא "מראה כבוד ה'", כמו (שמות ט"ז ז')  
"ובקר וראיתם את כבוד ה'" שאין המכוון בו אלא ירידת המן.  
ואולי בכונה נקדו "נראה" (בקמץ), כדי שיובן - אש ה', לא האל  
עצמו.

1. מהו הקשי הלשוני - דקדוקי טרצה טד"ל ליטב ?

2.א. ד. דוד הופמן מיטב קטי דקדוקי זה בעזרת הפסוקים  
בראשית כ"ג י"ג; ל' י"ג. מהי חולשת פירושו ?

3. מן הקטי הענייני במסוקנו טרצה טד"ל ליטב ?  
(וע' גם רשב"ם ד"ה כי היום הזה)

ד. ז' ויאמר משה אל אהרן: קרב אל המזבח.

ספרא ז': ויט אומרים: היה אהרן רואה את המזבח כחבנית שור והיה מחירא ממנו. אמר לו משה: אחי, ממנו אתה מחירא? הגס לכך וקרב אליו. לכן נאמר: "קרב אל המזבח".

רמב"ן לדברי ספרא אלה ז' ד"ה קרב אל המזבח: וטעם זה, כי בעבור שהיה אהרן קדוש ה' ואין בנפשו חטא זולתי מעשה העגל, היה חסא ההוא קבוע לו במחשבתו, כענין שנאמר (תהלים נ"א) "וחטאתי לנגודי תמיד", והיה נדמה לו כאלו צורת העגל שם מעב בכפרותיו, ולכך אמר לו משה "הגס דעתך", שלא יהיה שפל רוח כל כך, כי כבר רצה ה' את מעשיו.

מהי דרך הרמב"ן בפרושו את מדרש חז"ל הנ"ל?

(והשוה לדרכו בפרוש מדרשי חז"ל)

רמב"ן בראשית י"א כ"ח ד"ה על פני תרח החל מן "כי אברהם אשר נולד בכוחא חלק על דעת ההמון...עד" כדברי רבוהינו"

רמב"ן בראשית ל"ז ט"ז ד"ה וימצאהו איש ביחוד מן "ולהודיענו עוד כי הגזירה אמת...".  
"ל"ז ט"ז ד"ה נסעו מזה."

ה. כ"ג וירא כבוד ה' אל כל העם.

רמב"ן בראשית י"ח ב' ד"ה והנה שלשה אנשים נצבים: והנה פירוש הפרשה הזאת, אחרי שאמר כי בעצם היום הזה נימול אברהם, אמר שנראה עליו ה' בהיותו חולה במילתו יושב ומחקר בפתח אהלו מפני חום היום אשר יחליטנו, וזה גלוי שכינה אליו למעלה וכבוד לו, כענין שנאמר במזכן (ויקרא י' כ"ג) "ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם", כי מפני השתדלותם במצות המשכן זכו לראיית השכינה, ואין גלוי השכינה כאן וכאן לצוות להם מצוה או לדבור כלל, אלא גמול במצוה הנעשית כבר, ולהודיע כי רצה אלוהים את מעשיהם כענין שנאמר (תהלים י"ז ט"ז) "אני בצדק אחזה פניך אטבעה בהקיץ תמונתך". וכן ביעקב אמר: "ויפגעו בו מלאכי אלוקים" (בראשית ל"ב ב'). ואין שם דבור ולא שחדשו לו דבר, רק סוכה לראיית מלאכי עליון וידע כי מעשיו רצויים. וכן היה לאברהם בראיית השכינה זכות... וזו כונתם ז"ל (של חז"ל) שאמרו "לבקר את החולה" (וע' רש"י י"ח א' ד"ה וירא אליו ה'), שלא היה לדבור אלא לכבוד לו?

1x. מהו הקסי המשותף שמצא הרמב"ן בפסוקנו, בבראשית י"ח א', בבראשית ל"ב ב'?

2. מהי מטרת גלוי השכינה גם שם וגם במקומנו לדעת הרמב"ן? ("כאן וכאן")

3. לטעם מה נעזר הרמב"ן לישוב קושייתו בתהלים י"ז ט"ז?

4. האם דרך הרמב"ן בפרשו מדרשי חז"ל שמצאנו בשאלה ד מחאימה לדרכו כאן בפרשו את מדרש חז"ל המובא בדברי רש"י י"ח א'?

הערה: למושב כבוד ה' עיין גליון סמיני חס"ד שאלה א'.

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר, יענה כל אחד לפי דרגתו.

שאלות וגם חשובות לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית מטה, ירושלים.